

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Sumarul :

- N. IORGA. — Jubileul «Convorbirilor Literare».
O. CARP. — În fața Mării (poesie).
X. — Cugetări.
N. MACEDONEANU. — Viața în Albania.
I. U. SORICU. — Magdalena (poesie).
VIRGIL CARAIVAN. — Aliman Voinicul (poveste).
L. — Sonet.
DINU RAMURĂ. — Deosebire (poesie).
N. IORGA. — Cronică.

În supliment: *Dărmăturile cetății Giurgiului*; *Panaghia Ceahlăului* (după Bouquet). *Turnul Colței* (după Doussault).

REDACȚIA:
STRADA BUZEȘTI, 42.

ADMINISTRAȚIA:
STRADA REGALA, 6

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL:
In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL:
In țară 10 lei
In străinătate . 12 ,

„Minerva“ Institut de Arte Grafice
și Editură. — București,
Strada Regală, 6.

A apărut:

Lupta pentru limba
Românească

— Acte și lămuriri privitoare
la faptele din Martie 1906 —

PUBLICATE DE

N. IORGA

Prețul 1 leu. — De vânzare la toate librăriile.

Cărti

apărute în editura Insti-
tutului de „Minerva“
arte grafice
București. — Strada Regală 6. — București.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru, » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoi vechi și noi	1.50
— Proză	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele sau basmel Românilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și proză	1.25	NEGRUZZI C. — Proză	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Romi- nilor supt Mihai-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere comp- lete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete.	1.50		
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptînd „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, — se găsesc în ediții de lux . . . à Lei 3.— vol.

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOȘ CONSTANȚA. — Frumos.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvinte adevărate.	2.50
BÎRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din Ro- mania	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din Ro- mania	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate.	1.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Bu- covina	2.50
— Foiletoane	2.50	— Neamul românesc în Ar- deal și țara unghurească, 2 volume à	2.50
— Fragmente	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
COATU N. GR. — Din viața ță- rănească	1.—	— Ștefan-cel-Mare și Mihai- Viteazul	— .50
CUNȚAN MARIA. — Poesii.	1.25	— Istoria Românilor în chi- purii și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrîni	1.50	— Credințe	1.50
FLAMMARION C. — Tainele ce- rului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvine !	1.50
GORUN ION. — Taina a șasea	1.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fete	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și rairuri d in Bucovina	2.50		

	L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN.	
Moșneagul de la munte . . .	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut . . .	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Ilie Marin	1.50
POP VASILE. — Ris și plins . . .	1.50
— Domnița Viorica.	2.—
POPOVICI C. AUREL — Vorbe înțelepte	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat	2.—
Rutenisarea Bucovinei	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri . . .	1.50
— Crișma lui moș-Precu.	2.—
— Dureri înlăbușite	2.—

	L. B.
SADOVEANU M. — Șoimii	1.50
— Povestiri din războiu	2.—
— Floare-Oflită (roman).	2.—
— Amintirile căprarului Gheorghită	2.—
SCROB C — Rouă și brumă	1.50
SCURTU AUREL. — Calauza stațiilor Balneare și Climatice din România	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsită.	2.—
— Din bătrîni.	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului	1.50
VOINEȘTI-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe	1.50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA”

No.		L. B.
No. 1—3.	Istoria populară a Romînilor	—45
» 4.	Cîntarea Romîniei	—15
» 5.	Istoria populară a literaturii Romîne	—15
» 6.	Revoluția lui Tudor Vladimirescu	—15
» 7.	Perderea Basarabiei.	—15
» 8.	Unirea Principatelor.	—15
» 9.	Mihail Cogălniceanu.	—15
» 10.	Vasile Alecsandri	—15
» 11.	Stefan-cel-Mare	—15
» 12-13.	Istoria lui Mihai Vi-teazul, de N. IORGA	—25

No.		L. B.
No. 14.	Revoluția lui Horia	—15
» 15.	Răpirea Bucovinei	—15
» 16.	Cum să ne creștem copil.	—15
» 17.	Păstrarea sănătății	—15
» 18.	Ce să citim?	—15
» 19.	10 Mai	—15
» 20-22.	Războiul pentru nea-tîrnare	—45
» 23.	Viața și faptele Mitro-politului Moldovei Veniamin Costachi	—15
» 24.	Aritmetică	—15

BIBLIOTECA MUSICALĂ ≡ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținînd cele mai frumoase romanțe și cîntece
naționale romîne pentru voce și piano

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa-triotic. 2. Luna doarme. Romanță populară. 3. Aoleu! Arie populară. 4. Suspine crude. Romanță populară. 5. Cîț te-am iubit. Romanț popular. 6. Călugărul. Melodie populară. 7. Pentru tine Jano. Cîntec popular. 8. Două fete spală lînă. Arie popul. 9. Ce te legeni codrulo? Romanță. 10. Steluța. Romanță.	11. Cucuruz cu frunza'n sus. Cîntec popular. 12. Fetișo din acel sat... Arie din Transilvania. 13. Popa zice că nu bea. Arie popular. 14. Inimioara mea. Arie populară. 15. Am un leu și vreau să-l beau. Cîntec popular. 16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop. 17. Imnul Regal Român de Hübbsch. 18. Cîntecul Gînteii Latine.

Prețul unui Ex. 20 bani.

De vânzare la toate librăriile din țară și la Institutul de arte grafice și editură „MINERVA”, București, Str. Regală, 6.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția
Strada Buzzești 42
Administrația
Strada Regală, 6.
BUCUREȘTI

Director: N. IORGA
Redactori: { St. O. Iosif,
M. Sadoveanu și
I. Scurtu.

ABONAMENTUL ANUAL
În țară . . . 10 lei
În străinătate 12 »

JUBILEUL „CONVORBIRILOR LITERARE“

«Convorbirile literare»-și serbează jubileul de patruzeci de ani. În anul, foarte mare, împărțit în două volume impunătoare, se cuprind senine articole ale bătrînilor «junimiști» literari: d. Maiorescu, d. N. Gane, atîția alții, poezii cu inspirația domoală și forma îngrijită ale aceluiași corifei de odinioară ai revistei. Vin apoi neo-junimiștii, cu articole violente și nedrepte, ca al d-lui M. Dragomirescu. În al treilea rând se întîlnesc apoi scriitorii, adevărații cei mai mulți, dar foarte amestecați și fără nici-o legătură sufletească între ei cari coborează astăzi la revista primitoare pe care o conduce cu o înțepciune bună d. I. Bogdan.

Astfel, din chiar cetirea acestui număr jubilar, din străbaterea cu ochii măcar a numelui celor cari au ținut să dea ceva pentru dînsul, se desfac liniile generale, împărțirea firească a vieții acestei reviste cu un așa de mare loc și rost în dezvoltarea literaturii noastre moderne.

Iată, la început, cîțiva tineri, cari au făcut studii bune în străinătate, unii în Germania. Prin cultura sa solidă, prin limpeziciunea gîndului său, prin farmecul graiului măsurat și senin, prin puterea cuceriitoare a stilului străvezii pus în serviciul unei logice desăvîrșite, și nu mai puțin prin *frumuseța* purtărilor sale, prin estetica ființii ale întregi, îi domină d. Titu Maiorescu. D. Iacob Negruzzi poartă un nume cunoscut, are un condei ușor și bogat; e un om harnic și îngrijit, plin de tragere de inimă pentru un lucru literar care nu putea răsplăti nici în cea mai slabă măsură. D. P. Carp și bietul V. Bogor aveau acel spirit scînteietor, acea vorbă nouă, îndrăzneată, respectuoasă pentru tradiții și prejudecăți, pentru oameni și pentru umii, care încălzește o societate de intelectualii. Erau toate elementele ce trebuiau «Junimii» începătoare. Se făcu decî cercul literar, revista, — la început numai cu tineri, căci pe bătrîni nu încercase nimănă să-î întrebe, să-î cucerească. Erau uniți toți prin același spirit

critic, care nu înțelegea să cruțe nimic, prin același ușor scepticism de studenți, prin aceeași închinare față de anumite lucruri desăvârșite, absolute, ce ar fi plutind de-asupra vieții, neîntinându-se într'însa, — în rindul întâiu: Frumosul, desăvârșit, neschimbător, veșnic.

La așa o societate plăcută nu se putea să nu vie lume, fel de fel de lume, mai mult însă tot tineri, oameni veseli și zgomotoși, cari făceau haz, în împrejurări destul de ieftene, cum vedem după amintirile sincere ale d-lui Negruzzi, după cele, cam îmbrobodite, ale d-lui Panu. Alecsandri vine mai târziu numai: el se simte însă cam străin în societate, și trebuie să se spuie că societatea a avut totdeauna oarecare rezervă față de dînsul. Din mulțimea care ridea din toată inima se alegea din cînd în cînd și cite ceva pentru revista societății, «Convorbirile». Fiind însă mai mult diletanți, cari scriau cînd li venia un gust, trebuia o aspră critică, vestita critică, batjocoritoare mai totdeauna, adesea distrugătoare, a vechilor «Convorbiri», în care toți erau răspunzători oarecum pentru formă, iar pentru fond, de atitea ori, nici-unul.

Față de revista cea nouă, «Muntenii» din București se țineau dușmani și o împrășcau cu tot felul de ocări prin condeiul cite unui Petrachi Grădișteanu, polemist și pe atunci, nici mai bun, nici mai rău în mînuirea calomniei decît astăzi. Ardelenii judecău că în «Convorbiri» este o ortografie grosolană și nerațională și un spirit satiric care jignește cele mai frumoase sentimente ale omului și ale Romînilui.

Consecvența de fier a d-lui Maiorescu, stăruința d-lui Negruzzi, bucuria de a se găsi împreună a oaspeților «Junimii» fac însă ca revista să meargă mai departe. Ieșeniți țin la dînsa, fiind că în ea se oglindește o viață intelectuală care a fost mîndria lor de cînd Iașii n'au mai fost Scaun de Domnie. Diaconul-învățător Creangă se arată un mare talent. Ardeleanul Slavicî calcă în picioare prejudecățile și trimete la «Convorbiri». Târziu de tot, apare și Ispirescu. Ca Moldovean, ca școlar al culturii germane, ca prețuitor al cugetării d-lui Maiorescu, tînărul student Mihail Eminescu încearcă la «Convorbiri», unde-î era mai bine decît în «Familia», și unde rămîne decî. O concentrare a tinereii literaturii românești, neprevăzută și nepregătită, se face în jurul «Convorbirilor». Dușmanii tac, chiar și d. Hasdeu, care a păstrat mai târziu decît alții sentimentele de rivalitate și care știa să prețuiască însușirile sale superioare de fire bogată și originală, largă sa cultură, chiar dacă ele nu erau prețuite de «Convorbirile» metodice și critice, de un gen hotărît mai modern, mai apusean.

Junimiștii fac însă politică. Șefii se mută la București. Societatea veselă dispare. În locu-î este un *salon*, de care tinerii stingaci se sfiesc și unde nu mai vin vechi prietenî, înstrăinați de alipirea la alt partid politic.

Sufletul comun s'a pierdut. Unitatea o formează numai spiritul orînduitor al d-lui Maiorescu, îngrijirea migăloasă a d-lui Negruzzi. Acuma poate veni oricine are un talent, orî-cine are măcar un nume: a scris și V. A. Urechiă, atîta timp oropsit. Tinerii aû legături de-a dreptul cu d. Maiorescu.

«Convorbirile», care sînt acum bucureștene, aû un cuprins mai felurit, dar lipsa frăției vesele de odinioară se simte. Colaboratorii nu se mai cred legați pe viață. Ei zburătăcesc, ca Vlăhuță, Caragiale, spre alte înrîuriri rivale (pe la 1880 a lui Gherea, care uimește cu o învățatură modernă, ce n'ar mai uimi astăzi). Un fruntaș al generației nouă nici nu se arată măcar la «Convorbiri», unde talentul îi este atacat violent de d. N. Pătrașcu, la locul de onoare: Delavrancea.

De la un timp, cînd se ridică încă o generație, ce pare că va fi stăpînită de ideale sociale, cînd, pe de altă parte, conducătorii sînt vîdit obosiți, se încearcă o refacere a «Convorbirilor» cu elemente nouă, dintre studenții cei mai buni ai d-lui Maiorescu. Unii din ei aû bun simț și scriu limpede ca d. Evolceanu, alții aû vervă și culoare ca d. S. Mehedinți. Din nenorocire, conducerea o iea, pentru hărnicia sa, d. M. Dragomirescu, care se războiește, fără talent de tactică saû de asalt, cu toată lumea, care începe lungi discuții neguroase, care alege rău în literatura tinărară, și se trezește într'o bună dimineață cu cițiva prietenî numai într'o bisericuță părăsită, pe cînd aiurea fierbea viața puterilor adevărate, care nu trăiaû și muriaû după recunoașterea saû nerecunoașterea «Convorbirilor».

D. Maiorescu pătrunse răpede noua stare a lucrurilor. «Convorbirile» trecură la d. I. Bogdan, care se bucură de foarte multe simpatii și unește afabilitatea cu o largă cultură sigură.

Era prea tirziu pentru «Convorbiri» ca ele să prindă, să crească și să îndrepte o mișcare nouă. Această mișcare își găsi locul la «Sămănătorul». Revista vechii Junimi își înțelese, multămită d-lui I. Bogdan, îndată rostul, care o ține într'un loc de cinste și pină astăzi. În proporțiile încăpătoare ale unei reviste mari, în liniștea pe care o cer tradițiile lor, străine de polemică chiar atuncî cînd ea era e nevoie — ca față de nemaî auzitele năzbîtii, și copilăroase, și rele, ale d-lui Ovidiu Densușianu (care nu e același ca și filologul, ci

un spirit sec, fără talent, dar plin de invidie) —, cam jenată de vecinătatea între intransigenții «convorbirismului» din 1890, cari aveau casa, și între scriitorii curentului liber cari aduceau sufletul, «Convorbirile» dădură studii de istorie, de economie politică, de științe naturale, critici mai întinse, poeme mai mari, nuvele mai lungi, romane. Astfel și-au ajuns ele cu cinste jubileul.

Astăzi «Convorbirile» nu trăiesc numai fiindcă au trăit, ci fiindcă înfățișează o formă neapărată a culturii noastre. Dacă nu se vor îngădui articole, ca acela, din n-rul jubilar, al d-lui Dragomirescu, merit să tulbure viața de înțelegere în redacția însăși, ele vor apuca și cinzeci de ani și încă multe jubileie, și vor primi și atunci urări, nu exagerate, dar cu totul, dar călduros sincere, ca acele ce i se aduc în aceste rinduri.

N. IORGA.

IN FAȚA MĂRII ¹.

*Peste valurile mării
Zboară stoluri de pescari
Și se duc, pe cînd în zare
Se destramă nori fugari.*

*Cu privire plutitoare
Între Mare și 'ntre ceri
Mă pătrund de întristarea
Nesfîrșitei lor tăceri.*

*Toate trec... Periră norii
Și pescarii s'au tot dus,
Însă Marea scînteiază
Supt albastrul cel de sus.*

*Peste ani va fi aceeași,
Ca și țermul unde sînt,
Numai noi vom fi uitare,
Întunerec și pămînt.*

O. CARP.

CUGETĂRI

Sînt oameni cari, dacă te vor întilni la un capăt de trotuar cu o umbrelă în mîină, se vor apuca să te judece din punctul de vedere al umbrelei și al capătului aceluia de trotuar.

*

Cînd spui cuiva «bună ziua», aceasta înseamnă că el trebuie să-ți spuie «mulțămesc». Iar cîtuși de puțin că trebuie să stai la vorbă cu dînsul dacă în adevăr ziua este bună.

X.

¹ Din volumul *Rîndunel*, care va apărea în Maiu a. c.

VIATA ÎN ALBANIA

— Dintr'o călătorie supt escortă —

După o ședere de o zi și ceva, mă întorceam fără voia mea din orașul K... la Bitolia. Vigilentul *Caimacam* (subprefect) din acest oraș, așezat la hotarele Albaniei și locuit în marea lui majoritate de Bulgari trecuți de mult la islamism, vedea în acele vremuri turburi (era în ajunul revoluției bulgărești) un pericol pentru buna ordine din raionul cazalei sale în șederea mea într'un oraș unde nici-odată nu se avintă vr'un străin.

Și, neputînd fi pe deplin liniștit în urma somației formale ce-mi dăduse, ca, cît mai neîntîrziat, să mă întorc pe drumul pe care venisem, Excelența Sa, bine înțeles iarăși fără voia mea și fără să mă consulte prealabil, m'a băgat supt escortă, încredințîndu-mă la doi *suvarii* albanesi. Lor li s'a pus în vedere ca să supravegheze orice mișcare a mea, să-mi interzică a vorbi cu cineva, autorizîndu-î în acelaș timp ca, la cea dintîiu încercare ce aș fi făcut-o să fug, să tragă în mine.

Se înțelege că nu s'a simțit nevoie de așa ceva și că eu m'am supus cu cea din urmă resemnare ordinelor mult zelosului Caimacam. Iată-mă, dar, într'o dimineață, îndărăt la drum, dar cu o pompă cu care nu eram obișnuit pînă atunci.

În primul moment, cînd îi cuprinsei cu vederea pe cei doi suvarii, un fior îmi trecu prin inimă. Fața lor bronzată, ochii lor veșnic neas-timpărați, acel aier de seriositate gravă, sprîncenile încruntate mă făcură să-î ieaș drept doi călăi, adecă drept oameni cari curmă o viață fără cea mai mică părere de rău. Și tremuram în mine însumi, căutam să nu li daș nici cel mai mic prilej de a se plinge de mine, necum de a executa ordinul Caimacamului.

Ca în totdeauna însă, și de data aceasta aparențele m'au înșelat. Bieții suvarii nu erau nici atîta de împietriți la inimă, nici așa de setoși de sînge omenesc, cum mi-î închipuiam dintru început.

Nu numai atît. Ei mi-au făcut chiar plăcută această călătorie forțată prin aceia că mi-au înlesnit să cunosc mai de aproape caracterul albanes, să pătrund mai de aproape în intimitatea sufletească a acestui popor așa de curios din atîtea puncte de vedere.

În adevăr, citeși doi erau Albanesi musulmani, unul, însă, *Sali*, dacă nu mă înșel, era *ghegă*, adecă își trăgea obîrșia din acele Ținuturi pietroase ale Albaniei Superioare, unde autoritățile au o influență

mai mult decît nominală, pe cînd al doilea era dintr'un sat din provincia *Colonieî*, cu alte cuvinte era *Toscă*.

Și, pentru un cunoscător, era destulă petrecerea cîtorva momente între dînșii, pentru ca să prindă imediat această deosebire a particularităților și caracteristiceî triburilor represintate așa de bine, așa de reușit prin cei doi suvarii.

Ghega-Sali era tăcut pînă la muțenie. Cu ochii plecați pe friul calului, el nu arăta nici-o curiozitate, el nu punea nici o întrebare, iar, cînd trebuia să răspundă la una, răspunsurile lui constaî mai mult din monosilabe. În toata înfățișarea lui, era un ce sălbatec, aspru. Așa sint în genere Gheghii.

Represintantul tribului *Toskilor*, de și mîndru, îngîmfat chiar ca toți Albanesii, nu evita conversația și nu se feria de contactul cu oamenii. El era mai mlădios, curentul civilisator îl mai domesticise, îl făcuse mai presintabil, mai omenos, așa zice.

Pe lingă aceasta, nu scăpa nici un prilej de a-ți vorbi de isprăvile lui vitejești, de toate aventurile din viață, de a nu-ți lăuda curagiul său neînfrînt.

Așa sint *Toskiî*, vorbăreți, guralivi chiar.

Și între ei doi, cu toate că anî de zile serviau împreună, era tutuși o ură, o vrăjmășie ascunsă, care se manifesta la orișice împrejurare. În sufletele lor colcotiau aceleași sentimente dușmănoase ce sint între triburile *Toskilor* și *Gheghilor*, printre cari curge neastîmpăratul *Scumbi*.

Ei, da, un Ghegă care se respectă, profesează sentimente de mult despreț pentru un *Toscă*. Pe taciturnul Ghegă îl ațiță fanfaronada ostentativă, guralivă unui locuitor din *Toskeria*. Ghega răspinge orice comunitate de origine cu dînsul, în tot casul îl privește ca pe un paria, ca o rușine pentru nația albanesă.

El, Ghega, a răspins cu îndărătnicie orice influență civilisatoare. El n'a renunțat la nimic, el nu și-a împlînzit moravurile, el nu și-a schimbat chipul de trai de acum două miî de anî. Ferit și evitînd chiar cu grijă atingerea cu lumea din afară, recules în sine, Ghega din zilele noastre este același cu strămoșul său din timpuri străvechi.

Dacă în drumul veacurilor a schimbat ceva, a fost, doar, religia, pe care, însă, nu pune mult preț.

Fanatism religios nu găsești decit la *Mirdiții* catolici din Ținutul *Scodrei*: aceasta se datorește, însă, sfortărilor încordate ale clerului catolic, care a izbutit să facă dintr'inșii fiî foarte devotați ai *Bisericii Romane*.

Dar au mai făcut ceva din *Mirdiți*. Cum, în afară de grija suflete-

lor, popii catolici urmăresc și alte scopuri mai practice, ei au izbutii să implinte în inimile credincioșilor lor idealuri politice austriace, așa că aceste inimi să bată în unison cu cele de la Viena.

Restul, adecă cei mai mulți, pentru că numărul total al Albanesilor catolici se urcă doar la câteva zeci de mii, sînt în marea lor majoritate Musulmani shismatici.

Ei au lăsat să cadă în ruine moscheile și se roagă lui Dumnezeu în *tichei* (un fel de mănăstiri). În loc de hogi și ulemale, dinșiț ascultă cu sfințenie de cuvintele *dervișilor* călugări din secta *bectașiilor*. Ba, cînd Sultanul Mahmud al II-lea a distrus armata ienicerilor, o mulțime dintre aceștia, cari erau bectășii, s'au dus în Albania. propoveduind învățătura lor, care a găsit primire din cele mai bune la Albanesi, în deosebî la Gheghî.

În loc de ură și fanatism, apostoliî bectășiiilor au predicat toleranța în toate, toleranța față de celelalte religii, toleranța în mîncare și băuturi. *Ramadanul* a fost înlocuit printr'un post de douăsprezece zile, în care nu e îngăduită decît întrebuițarea apeî. Băuturile spirtoase nu sînt oprite.

Gheghii, cum am spus, au ascultat de această nouă învățatură, care li sporia drepturile, fără a li impune îndatoriri nepotrivite cu caracterul și cu felul lor de a privi viața.

Toskii au fost mai puțin accesibili acestei shisme. Însă, dacă ei au rămas mai credincioși ortodoxismului musulman, dacă se poate întrebuița acest termen, în schimb, dinșiî treptat și pe nesimțite s'au lăsat să fie înriuriți de ideile moderne, de curentul cel nou.

Ei sînt mai domestici, mai deschiși cu lumea cealaltă, mai accesibili la cultură. Dorința de a cunoaște lucruri nouă, de a se instrui e desvoltată într'înșii. Ei se expatriază lesne, intră în rosturi de *cavași* prin orașe, ba chiar se dedau și la negoț.

Toate aceste deosebiri caracteristice se întrupau bine în persoana celor doi suvariî cari alcătuiau escorta mea.

Cu Ghega Sali abia am schimbat câteva cuvinte. Cu cel din Toskeria m'am întreținut în mai toată călătoria.

Și cu dînsul am putut face o constatare, care este un adevăr adînc. Anume, cu toate măsurile luate de autoritățile turcești de a înnăbuși ideia albanismului, cu toate asprimile și prigonirile lor, cu toate întemnițările, osîndirile la moarte în persoana celor bănuși că lucrează pentru dînsa, totuși această idee n'a murit, ci în continuu își face din ce în ce drum în masele poporului albanes.

Iată, simplul *suvariî*, un analfabet, un om cu un cerc de cunoș-

tințe din cele măi restrinse, e molipsit de dinsa — ceva măi mult, își făcuse un cult din deșteptarea sentimentului național.

— Eū nu sint Turc, imi declară dinsul, după ce s'a asigurat că se poate increde în mine.

Între mine și un *Coniar* (colnist turc din Asia-Mică) nu există nici-o legătură, nici-o înrudire.

— Dar știi tu carte albanesească?

— Eī, vezi, asta e ce mă doare. Ce n'aș da ca să învăț!

Mi-aș da bucățica de la gură ca să găsesc o carte scrisă în limba noastră. Dar, greū, foarte greū de găsit!

Turcii ard cărțile noastre și ni închid școlile. Eī caută să ne ție în întunerec, pentru că numai în felul acesta ne pot întrebuița cum li-e lor pe plac.

Se tem de noi, ca nu cumva să ni se deschidă ochiī și pe urmă să-ī alungăm pe dinșiī din țara noastră.

Dar Allah e mare. Va veni o zi sfintă pentru noi, o zi cînd va ieși din sinul poporului nostru un Skender-Beī sau un Ali-Pașa, și atunci se va vedea ce pot să facă Albanesiī.

— Eī Skender-Beī, eī Ali-Pașa, repetă el cu un glas plin de amărăciune și oftînd din băierile inimii.

Amintirea acestor eroi naționali il făcu să cadă pe gîndurī. Se uita cu ochiī pierduți în zare, parcă vedea innainte-ī pe unul din aceștia, în chip de semizeū, conducînd la biruința viteazul, dar oropsitul popor albanes.

Și, după citeva momente de tăcere, adăugă :

Într'o seară un prieten al mieū, *Kiamil-Beī* din M..., dacă-l cunoști, mi-a cetit dintr'o carte albanesă un cîntec lung, foarte lung, care m'a făcut să plîng ca un copil. Patru ceasurī întregi a ținut cetirea, dar aș fi stat bucuros și patruzeci și patru de ceasurī ca să-l ascult, așa de frumos, așa de plăcut era acest cîntec.

În el ni se vorbea de Skender-Beī, de isprăvile lui minunate, de faptele lui eroice. Vitejī sint toți Albanesiī, dar un al doilea ca Skender-Beī n'a născut pîntece de femeie. Cînd se arăta el și învîrtia în mînă paloșul cel greū, intraū vrăjmașii în găurī de șerpe.

Dar mare e Allah, adăugă el la sfîrșit, va răsări odată soarele dreptății și pentru noi. Va veni o zi, cînd din sinul poporului nostru va ieși unul care va avea vitejia lui Skender-Beī și șiretenia lui Ali-Pașa, și ne va face și pe noi Albanesiī să trăim ca oamenii, să ni avem Statul nostru, să avem și noi o Patrie, pentru care să trăim și să murim.

Între acestea, Ghega-Sali, cellalt suvariū, care mergea măi la o

parte, fără să dea atenție la cele ce vorbiam cu Toska și care își omora vremea cîntînd între dinți un vechiū cîntec albanesesc, intervine în vorbă și-i spune tovarășului său :

— Știi, că *Meto* a murit pe drum, n'a putut ajunge pînă la Bitolia.

— Bietul om ! zise Toska, fără să se arate mult surprins de vestea morții lui *Meto*, care era unul din cei mai buni prieteni ai săi, după cum mi-a spus mai tîrziu.

— Ei vezi, adăugă dinsul, vezi cum mor, cum se duc pe nedrept oamenii noștri ! *Meto* asta, însurat de un an, intrase abia acū cîteva luni în serviciul Statului, făcîndu-se, ca și mine, *suvariū*.

În zilele trecute, însă, a avut loc o luptă între *suvari* și o bandă de Bulgari. *Meto* era acolo, și încă ocupa o bună poziție, adăpostit în dosul unei stînci.

Dar, cînd a auzit pocniturile puștilor, și mai ales injurăturile Bulgarilor, nu l-a mai răbdat inima.

A ieșit din ascunzătoare, a tras sabia din teacă și s'a răpezit asupra unuia, care striga mai tare. Dintr'o dată, i-a și rățezat capul, dar atunci un tovarăș al omorîtului a tras asupra lui, și l-a nemerit drept în piept.

A murit vitejește, nū ni-a făcut satul de rușine, decît, păcat, încă odată păcat. A căzut luptîndu-se pentru o cauză străină.

Din familia lui n'a rămas acū nici-un bărbat. Cinci frați aū fost, și cîteși cinci s'aū dus.

— Iată, zise el, arătînd cu mina un arbore gigantic, ce părea a fi regele pădurii, prin care străbăteam. Aci, în dosul acestui arbore, a fost găsit în vara trecută omorît unul din frați. Pînă acum, n'am dat de urmele omorîtorului, și aceasta ne doare : rămîne sîngele nerăzbunat. Iar, din ceilalți, nici-unul n'a murit de moarte bună. Li s'aū găsit leșurile prin păduri și prin văi.

Ghega-Sali urma să fredoneze nesfîrșitul său cîntec. Soarele asfințise îndărătul munților, și nechezatul repetat al cailor anunța că hanul nu e departe.

— Ei, Sali, ce facem deseară cu omul acesta, întrebă Toska arătîndu-mă pe mine ? Poposim la han, ori ne ducem la orașul D..., ca să-l predăm autorităților de acolo ?

— Apoî, am sta și la han, răspunse Sali, scandînd cuvintele, decît de... tu știi... hrana cailor costă cam scump, și...

— Plătesc eu toată cheltuiala, mă grăbiu să intrerup, înțelegînd gîndul Albanesului, numaî să poposim la han.

— *Po, mir* (atunci e bine), încheie vorba laconicul Sali.

— Ei, vezi, imi spunea Toska noaptea la han, cînd stam pe prispă și sorbiam cu nesaț din aierul întăritor al munților.

Aveam ordin, să nu ne oprim aicea, ci să te ducem la orașul D..., care e la un ceas depărtare de aci, așa că în noaptea aceasta ai fi stat în închisoarea de acolo, care este un adevărat iad pe pământ.

Ai fi pomenit-o toată viața, pînă și în visele tale.

Zi acum, că noi Albanesiî sîntem oameni răi?

Bine-înțeles, că nu puteam fi decît de părerea lui, mai ales că el mi-o dovedise în toată călătoria, că numai om rău nu putea fi.

N. MACEDONEANU.

MAGDALINA

*Ți-am auzit cuvîntul, și s'a făcut lumină
În sufletul de patimi și rele 'ncătușat.
De lacrima cîinței e inima mea plină —
Ierta-vei tu vr'odată nelegiuita vină
Și ceasul de ispită, ce relelor m'a dat?*

*Mi-am risipit viața alături cu păcatul,
La cei răi curăția fecioarei mi-am vîndut;
Spurcat îmi este gîndul și întinat mi-î patul,
Cum să privesc în față acum pe Împăratul,
Pe cel ce dă viață, eu, clipa cea de lut?*

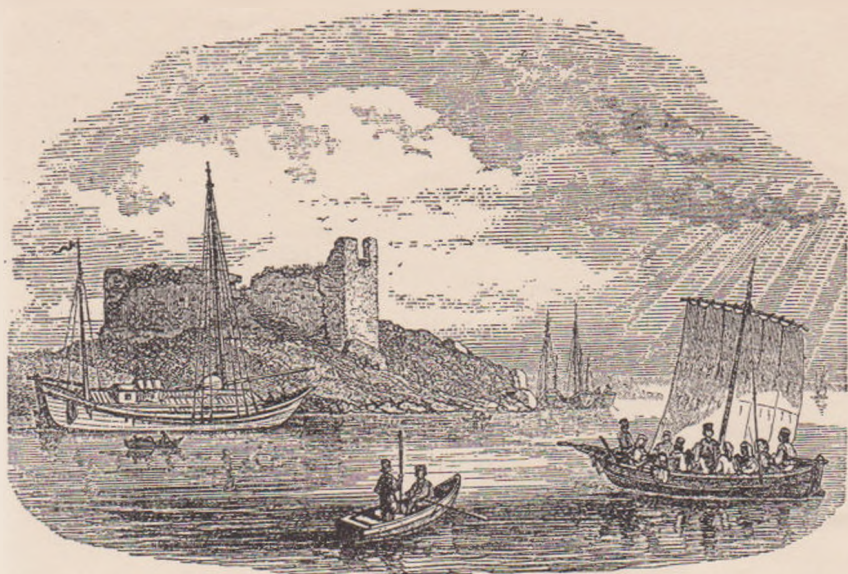
*O Rabi, din țărîină povăța-ți mă ridică,
Frivirile-ți senine în sufletul mieu ard,
Și îmi cunosc păcatul și simt grozavă frică,
S'apropie de tine a stricăciunii fică,
Să-ți verse la picioare curatul mir de nard.*

*Îndură-te spre mine, și nu-ți întoarce fața,
Cu părul mieu voiî șterge genunchii tăi plecați,
Cumplitul nor de patimi azi își ridică ceața:
Tu mi-ai redat credința, tu mi-ai redat viața,
Și-o rază de lumină spre mine să abați!*

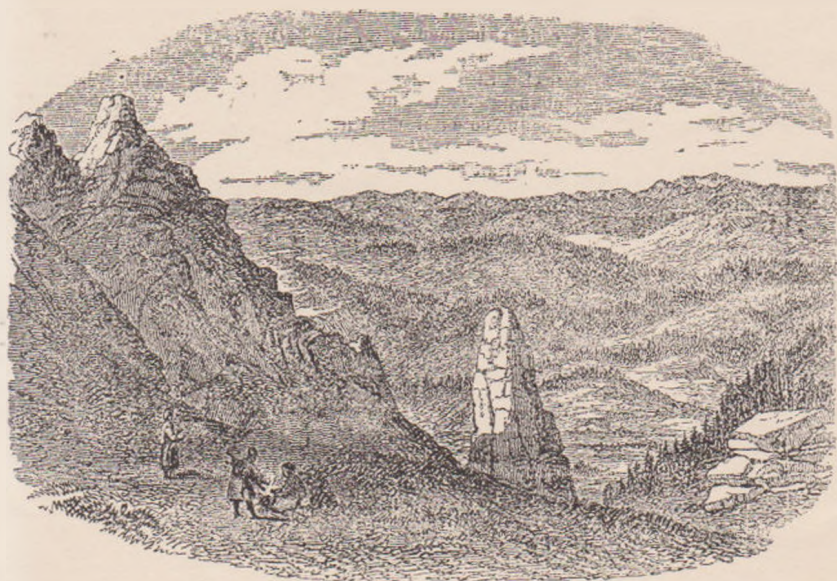
*Așa. Și lasă-mă capul trudit să odihnească
Aicea pe genunchii cuprinși de brațul mieu.
Odihnă vreau și pace. De grija cea lumească
Uitatu-mi-am, o Rabi; prin tine să renască
Iubirea mea de oameni, prin tine renasc eu.*

*Așa. Privirea-ți dulce asupra mea coboară
Supt ochiul tău o clipă acum se odihnesc,
Tu ești lumina lumii și, vezi, mă înșioară
Alfita fericire pe mine mă omoară,
Căci iarăși sînt curată și, Rabi, iar iubesc.*

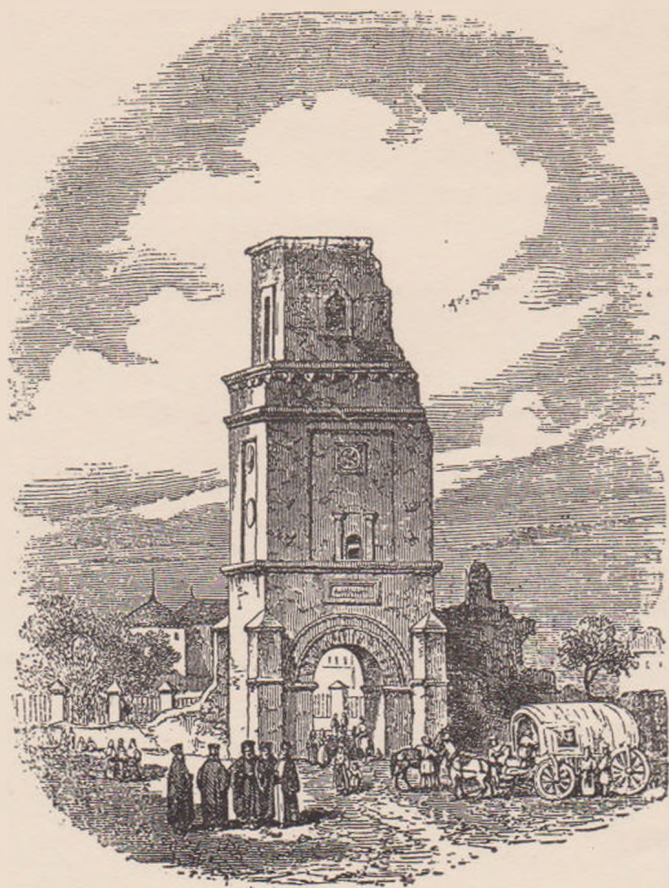
I. U. SORICU.

DĂRIMĂTURILE CETĂȚII GIURGIULUI (după Bouquet).

PANAGHIA CEAHLĂULUI (după Bouquet).

TURNUL COLȚEI (după Doussault).

ALIMAN VOINICUL

— POVEȘTE —
(U r m a r e)¹.

Cinele plecă să îndeplinească porunca, iar voinicul nostru se puse la masă și-și stimpără cea foame. Ospătă el ce ospătă, dădu de dușcă vre-o două-trei păhărele cu vin, își hrăni cîinii, dădu și calului niște cositură proaspătă și-l adăpă, iar apoi plecă cu cîinii dnpă el, așa într'o doară, spre fîntîna urgisită.

Afară era lună ca și ziua, de zăriaș până și-un bănuț pe pămîntul negru. Cînd ajunse în marginea tîrgului, văzu de departe fîntîna, iar împrejurul fîntîinii era o iarbă deasă și verde ca buratecul. Cinele stătea lîngă fîntînă paznic credincios, iar mai de-o parte, lîngă furca de fîntînă, plîngea fata cea de împărat îmbrăcată în haine de sărbătoare.

Ea era așa de frumoasă ca o zîină încîntătoare, iar o rază ce se pogora de la luna cea blîndă o făcea și mai frumoasă. Că, să mă credeți, oameni buni, eă nu vă pot spune din gură și nici scrie pe carte nu pot, că mi-î mîna stîngace și pana neînvățată, da' să fi vînturat lumea asta a lui Dumnezeu în cruciș și'n curmeziș, nu-î găsiaș păreche, că la soare te puteai uita, dar la dînsa ba.

Și era tare amărită, căci te gîndești d-ta: că, de ești o căzătură bătrînă, gîrbovit și cu vre-o optzeci de ani în cîrcă, iar cînd vine moartea să te ieie, parcă tot ți-e jale, dar mi-te o copilă ca dînsa!

Cum stătea ea lîngă furca de fîntînă și suspina, Aliman Voinicul se apropiè de dînsa și, luînd-o frumușel de mîină, o întrebă:

— Ia spune-mi, tu, zîină a zinelor, spune-mi:

«Copiliță bălăioară
Cu cosița gălbioară
Cu ochi dulci de căprioară!»,

de ce-ți istovești frumoșii ochi și-ți obosești pieptul suspinînd, spune-mi, îngerașul lui Dumnezeu, că, de mi-a fi cu puțință, te-oiu scăpa de primejdie; iar, de nu, vom muri împreună, și nu mi-a fi ciudă de loc, că moartea are să-mi fie dulce și ușoară ca și clipa în care îți grăiesc!

Iar ea îl învăluie cu ochii ei mari, luminoși, și, cînd îl văzu așa de chipeș și arătos, o podidiră din nou lacrimile, și zise:

— Făt-frumos, sau oricine-î fi tu, că ești frumos ca și dînsul, oare nu-î păcat de Dumnezeu să-ți pierzi pe pustiul viața și anii tăi cei tineri aicea lîngă o osîndită? Fugi și lasă-mă să blestem ceasul în care m'am născut și ursita mea cea vrăjmașă; că eă îs dăruiată de tatăl mieu balaurului... Balaurul cel cu șapte capete s'a ivi acuși să-mi răpuie tinerețele mele. Vai, tare mi-î jele, bădiță, dragul mieu!...

¹ V. n-rele 48, 50, 52, anul IV, și anul V, n-rele 2, 4, 7, 8, și 17.

Și nu putu grăi mai departe nici-o vorbă, că se înneacă în suspine și plînset.

— Dacă numai grija asta ți-apasă inima, îi răspunse Făt-frumos, apoi vin colea lîngă mine, că, la urma urmii, dacă oiū muri și eū, helbet! Ce-are să fie? Știu că nu s'a pierde un cap de țară, dar alta-î vrerea și puterea mea, că eū te-oiū apăra și scăpa, că am un puiū de paloș rotilat cu buza de oțel și patru zăvozi, puiculița mea, de n'or avea ce alege din fiara asta groaznică și spurcată!

După aceia rîndui cîinii împrejurul colacului fîntinii și li spuse ca, orî și cine ar îndrăzni să iasă de-acolo, să-l facă praf și pulbere; numai celui care stătuse de pază, îi învoi să se răpadă acasă, să îmbrace și el ceva, dar să se întoarcă cît mai curînd, că aū să treacă prin grea încercare în sara aceia.

Iar el ce să facă, măi fraților! Se așeză pe iarbă lîngă fată, s'o mai mingîie, doar i-a mai drege inima, și vorbea: ba una, ba alta, ca să treacă vremea.

Luna ba să se mai cîntească din loc: înțepenise în mijlocul cerului, unde o apucase vremea, și se uita cu drag la dînșii; iar din spre un tăpșan venia freamătul unui rediū purtat pe ăripile vîntului.

Alei, Doamne! Frumos e să fie luna pe cer, iar, pe pămînt, codrul cu poienele și freamătul! Ci la marginea de codru, lîngă fîntina urgisită, ședeau cei doi îndrăgostiți, iar el scoase inelul din deget și îl sumese încetișor în degetul fetei, și ea îl schimbă pe al ei în degetul lui Aliman Făt-frumos.

— Stăpina mea, eū oiū pune capul jos, că vreau să ațipesc puțin, zise Aliman Voinicul, dar tu, cum îi simți ceva, să mă trezești. Altfel să nu faci, draga mea!

El își așeză capul în poalele ei, iar ea prinse a-l giugiuli cu minușițile-i trandafirii și ofta că nu mai știa cum are să se isprăvească cu dînsa; da' parcă tot îi spunea inima că Făt-frumos numai cu degetul cel mic va risipi balaurul, iar ea, copila de'mpărat, s'a iubi cu dînsul păn' la moarte, ba nici moartea n'are să-î poată despărți.

Stătura așa pînă după miezul nopții, cînd de-odată începu să clocoțească în fîntină, de părea că se lovesc niște valuri întărtate, și ieșiau limbî de foc din fîntină, de-ți băgau răcori în oase.

Cinii mîrîiaū amărnicit, iar balaurul ieșia și se trăgea înapoi, că-și temea cojoaca; doar cînilor nu li iera de glumă, și procletul știa moarea celor patru cățeluși.

Fata, de frică, muțise; numai o lacrimă fierbinte căzu din ochiul ei pe obrazul lui Aliman, că sări clocotit drept în picioare și zise:

— Ce ți-am făcut eū, fată necredincioasă, de mă frigî așa? Aū nu ți-am spus cuvinte frumoase de dragoste, orî viața mea nu ți-am închinat-o ție?

Iar ea nu răspunse nimic, că era îngrozită de spurcatul de balaur. Cînd se dezmetici Aliman Voinicul bine, și se uită în spre puț, văzu limbile de foc cum s'arătaū și iar pieriaū, apoi auzi vorbă dinnăuntru;

— Aliman Voinicule, eu apă ți-am dat, niciodată nu te-am viclenit; de ce te amesteci tu în treburile mele și nu mă lași să-mi ieșu tainul? Că ești puternic și viteaz, dragul mieu, o știu eu bine, dar mai la urmă nu se știe sfișitul omului, și tare mi-î să nu-ți plîng de milă!

— Se lovi și vorba ta ca nuca 'n pârête, mintosule; parcă eu am venit aici să păzesc bobocii și tu să răpești o copilă nevinovată, iar eu să rămîn tululiuc! Amarnic ești ajuns de cap, șerpe blestemat; se vede c'ai dat tot peste butuci pe semne, dar ia să încercăm acum cît îți poate cureaua; că eu altă nimic nu ți-oiu face, da' să ieși la luptă dreaptă, și, care a dovedi, norocul lui a fi!

Aliman Voinicul porunci cînilor să se dea într'o parte și să fie cumiți. Și unde nu începu balaurul să iasă din fîntînă, măi nenîșorule, de nu se mai isprăvia, că doară avea șapte capete fioroase cu ochii de sticlă și era lung de doisprezece stîjenî, iar, de gros, de trei ori cit omul.

Pe urmă chibzuiră ei, să se facă cite-o roată fiecare și să se urce pe dealurile din fața lor; iar apoi să-și facă vînt de acolo, să se izbească în vale. Făcură așa. Balaurul se sui pe un deal. Făt-frumos pe alt deal, și porniră tot odată la vale, măi tată, că mergeau mai mult pe sus, nici nu atingeau pămîntul, iar coala jos în matcă, se izbiră ca berbecii în coarne, dar fără folos, că nici-unul nu dovedi. Se mai urcară odată, dar tot în zădar.

Atunci puseră mîna pe paloșe și se frămîntau nevoie mare, cît de cît, cînd balaurul pe Făt-frumos, cînd Făt-frumos pe balaur; iar, dacă văzură că nu o scot la capăt nici așa, Aliman Voinicul zise:

— Măi balaure, fă tu puterile tale o flacăra roșie, că eu mi le-oiu face una albastră, și s'or luptă ele între ele, iar noi ne-om odihni uitîndu-ne la dîsele și nu ne-om mai trudi de pomana dracului!

Balaurul se învoi, și făcu ce îi zise Aliman Voinicul; pe urmă se dădură mai de-o-parte și priviau cum se luptau flăcările pe sus. Și, cînd flacăra cea albastră ieșia de-asupra, cînd cea roșie, că avea mare putere și balaurul; așa se luptau cu deopotrivă putere, că mai nu mai știa cine are să biruiască la urmă.

Cum se încleștase ele pe viață și pe moarte, numai iacă ce se arată pe cer un cloncău, ce se tot învîrtia făcînd rotocoale și-î tot da din gură: «Clonc! Clonc!»—Balaurul, cum îl zări, îi zise:

— Cloncău, cloncău, moaie-ți o aripă în apă și scutur'o pe para cea albastră, că ți-oiu da eu ție de mîncare, un leș de om, unul de cal și patru de cîne, dacă mi-î face binele acesta!

Dar și Aliman Voinicul crezi că tăcu din gură:

— Dragă pasere zburătoare, scaldă-ți o aripă în apă și vino de stinge para cea roșie, că peste cea albastră dacă-î turna, ea mai avan s'aprinde. Ci, dacă mi-î face binele acesta, eu ți-oiu da ție douăsprezece căpiți îndesate, din carne de zmeu, să te îndopi douăsprezece săptămîni de zile și să-ți mai rămie!

Cloncăul, cum se auzi astfel măgulit, își muiè o aripă în baltă și veni de o scutură pe para cea roșie, care se stinse numai decît, iar Aliman Voinicul se răpezi cu paloșul, de zbură cele șapte capete ale balaurului unul cîte unul. Apoi îl ciopîrți și dură douăsprezece căpiți de măsură din stîrvul balaurului, așa cum făgăduise cloncăului.

După aceia, tăie cele șapte virfuri de limbă, le înnodă în colțul năframei și se culcă lingă fată, care adormise, căci prin cîte valuri nu trecuse inima ei!

Cînd se arată luceafărul din spre ziuă, se sculă încetișor de lingă dînsa și plecă în spre gazdă, dar lăsă un cîne s'o păzească, pînă s'o lumină, că la vreme de noapte ce nu i se putea întîmpla acolo singurică în cîmp!

Nu trecu mult că în spre răsărit se iviră zorile roșietece și frumoase, după cum le știți, iar întunerecul, luat din scurt de lumina zilei, se trăgea spre cel apus dîndu-și sufletul; — iar în urma lui viață și voie bună. Cum se lumină de ziuă, cinele își luă tălpășița, iar fata se trezi puțin după aceia și sta să-și deie socoteala de ce s'a întîmplat și unde se află. Cum sta ea nedumerită, numai iată că țiganul bucătar venia cu sacaua mai de dimineață să iea apă, că doar o zi pe lună era slobodă fintina.

Faraonul cînd văzu mormanele de carne și fata vie, holbă niște ochi de credeai că-i dumnealui de pe comoară.

Și, ce s'o fi gîndit țiganul, ce nu s'o fi gîndit, cu mintea lui cea neagră ca și cătranul, că numai ce umflă satirul dela briu și începu a se învîrta ca și criv-austru-băltăreț-munteanul lui tete-său, prin mortăciunea cea de balaur și a o vîntura de credeai c'a intrat un vîrtej turbat în căpițele cele de hoit. După ce se făcu cum îi raiba de sînge, strînse cele șapte capete ale balaurului, de le îngrămădi în șorț. Țiganul da fuga acum să culeagă, că doar la copacul căzut toți aleargă să taie crengi.

Apoi zise către fată :

— Hai, împărătițo, suie pe saca, să mergem la împărăție, că ucisei eu balaurul cel grozăvit ; — auleo că strașnică trudă avui !

Și porni cu fata ; nu-î mai trebuia baragladinei nici apă, nici nimic, că, drăguliță Doamne, era viteaz mare acum, scăpase o lume dela chin și suferință cu mina altuia.

Mergea țiganul înfumurat, — dă-mi Doamne ce n'am avut, să mă mir ce m'a găsit ! —, că se uitau oamenii la dînsul ca la o arătare, așa de murdar și pocit ce era.

Cum ajunse la curte, spuse împăratului, că el a răpus balaurul în luptă dreaptă, — că, așa-î țiganul, oameni buni, pîn'n'a fura și n'a. spune minciuni, nu se ține om — și a adus fata vie ; iar, după hotărîrea împăratului, trebuia musai să i-o deie de soție.

Împăratul se uită la țigan, și nu-î venia a crede ce lătra gașparul din gură ; dar iar se întoarse și-și zise : că poate l-o fi omorit într'adevăr, că nici nu știți de unde sare iepurele, și-l întrebă :

— Da' ai vre-un semn că tu ești acela care ai ucis balaurul ?

Țiganul scoase cele șapte capete și le înșiră în fața împăratului. Când văzu împăratul capetele balaurului, nu se mai îndoia acum de loc, pentru isprava ce-o făcuse bucătarul său și pe dată îl trimese pe țigan să se îmbăieze, să mai dea jos cel slin de pe dînsul.

Fata vedea și nu credea, că ea își știa numai inima ei, și nu-l putea suferi în ochi pe țigan, dar nu se putea pune împotriva vorbei părintești. Se făcură gătelii strașnice pentru nuntă, iar, cînd fu să se așeze la masă, pe țigan îl cucuiară pe șapte perne de puf, de ședea cioara cocoțată tocmai sus, că nu-i ajungeai c'o strămurare la nas; și nu catadicsia cu nimeni, că doar mojicul îmbogățit e ca și cînele cel lățos, numai lui își ține de cald, că țiganul nu vrea să primească pe nimeni, a-i da vre-un dar, ca nu cumva să trebuiască a-și arăta galatonia.

La toți cari sosiau cu daruri, împăratul li mulțămia cu aur.

În vremea asta, Aliman Voinicul se întorsese la babă în marginea tirgului și nu bănuia nimeni de isprava lui, că doar nu era țipenie de om să-l fi zărit. Mai stînd el așa pe gînduri, iaca intră și baba în cămară la dînsul și-i istorisi cum a scăpat țiganul bucătar domnița dela moarte, iar împăratul drept răsplată îl cunună azi cu fata și-i dă jumătate de împărăție.

Cînd auzi asemenea veste, se hotărî să-i joace un renghiu țiganului fălos, ca țiganul să plătească cu viața obrăznicia și îndrăzneala sa nemai auzită, și de aceia zise către babă:

— După cît imi spuseși, țiganul bucătar dela curte a tăiat balaurul și a scăpat fata împăratului dela pierzare, iar împăratul se gătește de nuntă că-i va fi bucătarul ginere.

Toată lumea duce plocoane, iea și d-ta talerul acesta cu alune, și du-te de-l dă în mîna miresei!

— D'apoi eu is bătrînă, dragul mătușicăi, și nu știu cum oi răzbate pînă acolo; dar, dacă spui, am să încerc!

Aliman Voinicul ascunse inelul în alune, și dădu babei talerul. Baba învăli talerul într'o băsmăluță și plecă încet, încet, mai făcu vre-o două popasuri, cît ajunse cu ajutorul lui Dumnezeu. Cînd colo la poartă, toți o îmbrînciau, nelăsînd-o să intre. Norocul ei, c'o zări fata împăratului din pridvor, unde ședea sărmana ca o turturică amărită și zise către taică-său:

— Uite tată, o bătrînă la poartă, voiește să vină înăuntru cu vre-un dar, și ceilalți nu-i dau pas să intre, doar a cîștiga și ea vre-un bacșiș, că-i doborîtă de ani și nu mai poate munci!

Împăratul dădu poruncă să-i slobozească calea, și baba porni în spre mireasă, de-i întinse talerul. Fata luă blidul din mîna bătrînei, și începuse să vînture alunele așa ca să-și mai omoare vremea. Da, cum se juca cu ele, numai iată că dădu peste inel. Cum îl zări, îi trecu ca un fier ars prin inimă și numai cît nu o podidiră lacrimile, căci se gîndia sărmana: ce mi-i drag, fuge de mine, iar urîtul calea-mi ține, și apoi, vorba ceia de-o zis: Cînd ți-i gura amară, atunci se caută cine ți-o îndulcește, c'apoi,

cînd e dulce, o sărută fiecare; dar se șterse iute la ochi și începu a o descoase grăbită pe babă, cît nu-i da răzbun să poată răspunde biata bătrînă: că cine i-a dat alunele, cum de se află acolo inelul, și altele de felul acestora. Iar baba îi spuse totul, cum sta treaba, că nu putea să mințească o față împărătească.

Cum află, fata ghici, — ce să ghicească, că-i spunea inima cum vă spun eu acum povestea, că acela trebuie să fie voinicul care a ucis balaurul, și i se dresă corașul fetei, venindu-i bucuria în față, că numai nu săria prin casă de mulțămire. Împăratul, dacă auzi de una ca asta, încreți din sprincene, și trimise numai decît să cheme pe străinul acela, că și pe dînsul îl pișcase necredința de inimă, că țiganul ar fi făcut o asemenea vrednicie.

Da' faraonul, cînd înțelese că de dînsul îi vorba, începu a schimba fețe, fețe, și a se foi pe cele șapte perne, cît de cît să se răstoarne, iar din gură leorbăia ca o moară hodorogită, că el a omorît balaurul și are dovadă cele șapte capete.

(Va urmă.)

VIRGIL CARAIVAN.

SONET

*O taci, nu mai cîntu: așa mă doare
În suflet vechea, trista melodie,
Ce-atîtea lucruri moarte reînvie
În notele-î adînci și plîngătoare.*

*Și nu vreau azi în minte să-mi mai vie
Atîtea 'nchipuiri amăgitoare,
Atîtea visuri — umbre călătoare,
Ce au trecut prin viața mea pustie.*

*Vezi cum s'afundă soarele în zare?
Cit farmec e în firea 'ncremenită,
În norii ce plutesc în depărtare?*

*Vreau sufletul să-mi umplu de lumină,
De razele din zarea aurită,
De frumusețe-adîncă și senină.*

L.

DEOSEBIRE

Avîndu-te pe tine 'n gînd
 Mai trec și azi din cînd în cînd
 Pe-a teilor cărare ;
 Întreaga fire, tristă ce-î,
 Și triști ce sînt sărmanii tei
 Văzînd că sînt lipsiți și ei,
 De floare.

Cu dinșii eu doinesc de dor,
 Căci floarea li lipsește lor
 Cum îmi lipsești tu mie.
 Zădarnic crengile-și aplec,
 Zădarnic viu și eu, — și plec, —
 Mi-e calea pe-orî și-unde trec,
 Pustie.

Pe tei vede-voiū mugurî dînd
 Vede-voiū florile 'n curînd
 Ieșînd, ca și-altă dată ;
 Doar eu voiū rătăci, pribeag,
 Pe lingă tainicul șirag,
 Lipsit de ce mi-a fost mai drag
 Vre-o dată.

DINU RAMURĂ

CUGETĂRI

Cu o *singură* faptă bună nu poți plăti o *singură* faptă rea pe care ai făcut-o.

*

Cînd între doi oameni e o neînțelegere, fiecare e dator să caute dacă nu cumva *el n'a înțeles*.

*

Întăiu se plivește buruiana și într'un tîrziū se culege roada : buruiana s'o fi mîndrînd că la dînsa se gîndește lumea mai întăiu !

*

Mulți se cred cumînți dînd sămînța rea pămîntului bun și pămîntului rău sămînța bună. Și sînt de două orî nebunî !

*

Silințele nu se pot ridica decît împleticîndu-se de stejarul încrederii.

*

Dreptatea poate merge și singură ; nedreptatea are nevoie de multe cîrji de argumente.

X.

C R O N I C Ă

Sublocotenentul C. Theodorescu a adunat în broșura sa *Războiul ruso-ia-pones* esența lucrurilor crîncene ce s'au petrecut în depărtatul Răsărit al Asiei până acum cîteva luni. E o cărticică bine împărțită și limpede. Ni-au plăcut considerațiile de la sfîrșit despre cauzele biruinții iaponese și ni pare bine că autorul atinge în treacăt și începuturile de «pregătire sufletească» a soldatului ce se observă în oastea noastră.

*

Ca tot ce tipărește căpitanul Al. Sturdza, și «Corespondența militară» pe care o dă la lumină acum, are o *valoare morală* și e menită să aibă o înriurire însemnată asupra militarilor ce o vor avea în mînă. Încă un lucru mai bucură: această carte practică e alcătuită din bucăți date de școlarii de la școala de infanterie și cavalerie din București, și e o adevărată plăcere să se vadă ce bine se aseamănă între ei acești tineri, ca stăpînire a subiectului, ca exprimare cumpătată și cuviincioasă și ca sentimente alese.

*

Nu știu cine-mă trimete «Discursurile rostite de d. M. Vlădescu, Ministrul Instrucției» la anumite date din anul 1905. Acel nu știu cine a subliniat la p. 129 în lista liberalităților ministeriale: «Am dat... d-lui N. Iorga pentru documente». O rectificare, hotărîtă și definitivă. Am cu Ministeriul *încă din anul 1900* un contract pentru publicarea de documente privitoare la istoria Romînilor; eu m'am ținut totdeauna de contract, și Ministeriul, indiferent de partidul care era la cîrmă, a fost decî silit să facă tot așa. Eu nu pot fi pus prin urmare alături cu persoanele a căror muncă științifică a fost pentru întăia oară apreciată — la atîția va fi și pentru ultima! — de colegul Vlădescu, actual ministru de Instrucție. Cu atît mai puțin mă poate privi ce urmează la p. 130, despre oamenii «cari au venit să ceară pentru un scop cultural».

*

A apărut într'un mare și frumos volum partea I din n-rul jubilar al «Convorbirilor literare», care împlinesc patruzeci de ani. Scrisori mișcate de la vechii colaboratori, pagini prețioase în care d. Iacob Negruzzi arată cum s'a pus la cale revista, poezii, studii, documente (cîteva bucăți dintr'o cronică a Armenilor din Moldova, de cel mai mare folos, traduse și tipărite de d. Gr. Buicliu). Articolul prim din acest nr. al nostru caută să arăte rostul acestui jubileu.

*

E foarte firesc îndemnul pe care-l face, în no. 30 al *Albinei*, d-na Sofia Nădejde de a nu mai podidi cu neologismele acolo unde se pot pune vorbe adevărat românești. Odată și Germanii aveau păcatul nostru; ca un popor cuminte, ei s'au dezbărat de mult de dînsul, pentru cel mai mare folos al limbii și al literaturii lor.

*

În n-rul 3 al *Revistei poporului român*, care apare la Dorohoiu, prin îngrijirea învățătorului Gr. Gh. Șoltuzu, de la Lozna, se laudă buna gospodărie, folositoare și țăranilor, de pe moșia Dersca, a familiei belgiene Burbure.

*

În «Revista generală a învățămîntului», d. Haret publică un strașnic articol despre «Domnia răului» în învățămîntul public românesc de astăzi.

*

În «Patruzeci de ani în industria petrolului din România» (extras din numărul jubilar al «Convorbirilor literare» partea a II-a), d. Alimănișteanu arată începuturile acestei industrii și amintește împrejurările de astăzi; se îndeamnă la o înnoire a bunelor tradiții care făceau ca lucrul în scoaterea petrolului, pregătirea și vinzarea lui să se facă numai în folosul celor din neamul nostru și se deschide inginerilor romîni perspectiva spre a nouă activitate folositoare țerii și îmbogățirea prin muncă spornică, pentru dinșii.

*

Primum al 4-lea n-r. din anul al V-lea al revistei «Cimpul», pe care o scoate *Societatea Agronomică* a absolvenților școlii de agricultură. Sînt multe lucruri folositoare (ca articolul d-lui Sachelaride despre exploatarea de către arendașii a pămîntului și a oamenilor, sau notița despre școala practică de grădinărie de pe moșia Bufta a d-lui Barbu Știrbei). N'ar fi bine însă ca tonul să fie ceva mai pe înțelesul acelor mulți cari ar putea folosi mai ales din cetirea «Cimpului?».

*

În «Gazeta de Duminecă», n-r 18, un foarte interesant foileton în care un teolog de la Gherla latină a episcopului Szabo pune în alăturare vioiciunea, naționalismul, firea modernă a seminaristului din Blaj cu neajunsurile, venite dintr'o creștere greșită, a viitorilor preoți ce învață în seminariul de acolo din Gherla.

*

Primesc originalul unguresc al tesei d-lui D. Stoica despre Vlahuță. În «Familia», în «Gazeta de Duminecă», în «Poporul Român» în «Tribuna» au ieșit în traducere părțile cele mai însemnate. Tesa mai dă și o largă analiză, foarte folositoare pentru străini, a scrierilor poetului.

Astfel de tесе sînt prielnice răspîndirii în străinătate a literaturii noastre.

*

Elegantul volum, frumos împodobit cu chipuri, al d-lui Titu Lapeș: *Freamăt* e o veste bună, în adevăr ca un ușor freamăt de prevestire a unui talent. În partea I-a și a II-a mai ales, se vor găsi, nu numai versuri cu sunet și răsunset, dar și icoane din natură prinse bine și nou, duiosie unită cu zîmbet, un simț ascuțit pentru ironia vieții, dacă nu puterea de a trece peste această ironie pentru ca să afle luminile sfînte de la capătul cugetării. În «filosofie» în zădar s'ar încerca tînărul cîntăreț, și, iarăși, n'ar face bine să prelungească

avânturile sale: în margini răstrînse și aproape de pămînt el dă lucruri așa de frumoșele, încît, cum ni ajung nouă, pot să-î ajungă și lui.

*

Revista craioveană *Ramuri* are un foarte bun n-r 5, cu o notiță despre colaboratorul nostru I. N. Marinescu, cu versuri de Vulovicî și altele din care nu lipsește armonia, și cu descrierea unei suiri pe Negoiu.

Un spirit cum nu se poate mai bun domnește în această publicație.

*

Academia Romînă tipărește discursurile de intrare ale d-lor Marinescu (despre care a fost vorba în această revistă) și D. Onciul (despre epocele istoriei romîne).

Nimic nou în «Originile partidului național în România» de d. Xenopol, de un timp harnic colaborator al «Analelor».

N. IORGA.

*

În *Annales de Géographie*, XV, 15 Martie 1906, p. 115, d. J. Cvijicî, profesor la Universitatea din Belgrad, începe a publica un studiu — puțin cam difuz — asupra etnografiei Macedoniei. În «primul articol» al acestui studiu, el arată că, întru cît privește conceptul național de *Sîrb* ori *Bulgar*, acesta nu există în Macedonia. Populația slavă de acolo s'a numit sîrbă ori bulgară, după cum diferitele împrejurări, mai ales religioase și politice, au silit-o. Cuvîntul *bulgar* înseamnă pur și simplu *slav*, sau chiar, ca vorbă comună: «simplu», «țerănesc». Propriu zis, Slavii din Macedonia sînt o populație aparte, foarte înrudită cu ambele popoare, — așa de înrudită încît a fost de ajuns prea puțin, ca ea să se recunoască drept un popor ori drept celalalt; în fond, ei nu așteaptă decît *liberarea*, indiferent supt ce formă ar veni. În studiu sînt folosite o mulțime de publicații în limbă slave, altfel inaccesibile nouă.

V. P.

*

Atragem încă odată luarea aminte a cetitorilor noștri bucureșteni și din apropierea Capitalei asupra marelui concert românesc pe care Societatea «Carmen» de supt conducerea d-lui Kiriac îl va da Duminecă, ceasurile 2 și jumătate. D. I. Mureșeanu, distinsul compositor dela Blaj, a venit anume la noi pentru acest concert, în care se vor executa și cîteva din cele mai frumoase compoziții ale d-sale.

Sc.

BIBLIOGRAFIE

D-r A. Koslinsky, *Curs de mica chirurgie*, București, Socec, 1906 (Adăugim la acest titlu că el numește o lucrare de medicină populară, foarte limpede).

RĂSPUNSURI

I. A. Mirt. Credem că se poate, cu schimbări.